Іван Андрусяк

СТЕФА І ЇЇ ЧАКАЛКА

1.

Стефа – сміхотунчик. Точнісінько як тато.

І мама, і сестричка,

і навіть бабуся

теж сміхотунчики.

Але Стефа – татійка.

Ось Ірця в садочку – вона мамійка. Коли її мами довго нема, вона плаче. І в лясельній групі плакала, і в молодшій, і в середній. Навіть у старшій іноді плаче, коли не заграється з Сіяром. Це тому, що вона мамійка.

А Стефа – татійка. Стефа сміється.

І сестричка Ліза – татійка, хоча вона цього й не показує. Це тому, що вона вже велика – їй аж десять років. Саме стільки, скільки пальчиків на руках. Цікаво: коли їй років буде більше, ніж десять, – як вона це показуватиме?!

Але мама – найбільша татійка. Бо вона он яка велика, а теж хоче спати з татою. Себто, треба казати "з татом" – бо Стефа вже аж у старшій групі, ще кілька місяців – і до школи піде, а дітки, яким скоро до школи йти, мають говорити правильно. Ось коли Стефа була у

лясельній, себто й-асельній (і як же воно іноді важко – правильно говорити), тоді вона казала "з татою". А тепер – "із татом". Хіба коли забуде…

Отож, Стефа теж хоче спати з татом. І з мамою хоче. Тому найчастіше вона біжить у їхнє ліжечко і лягає посередині. Одну ніжку на тата покладе, іншу – на маму. Тато справа казочку розказує, мама зліва пісеньку співає. Так і заснути недовго…

Узагалі, Стефа і татійка, і мамійка, і сестрійка, і навіть бабусійка іноді – коли бабуся приїжджає. Але родимка під лівою пахвою є тільки у тата й у Стефи. І авторитет тільки у тата й у Стефи є. Ось лише в тата великий авторитет, а в Стефи – маленький авторитетик. Коли Стефа була зовсім маленькою, вона каталася на татовому авторитеті – животику, себто, – й так засинала. Тепер теж катається, бавлячись. Лише обережно, щоб не буцнути тата нізею в болюче місце. Він тоді сердиться – і це так кумедно!

А все тому, що тато – хлопчик, а Стефа – дівчинка. Адже тільки у хлопчиків болюче місце там, де закінчується авторитет. А в маленьких дівчаток болючого місця взагалі нема, лише у великих. Це коли їм більше ніж десять років і вони вже не можуть це показати на пальчиках.

У мами авторитета – того, котрий животик, – немає. Тому що мама худне. Весь тиждень. Доки не прийдуть вихідні. Стефа полюбляє вихідні – тоді вона не йде в садочок і може досхочу погратися з татом і з мамою. А ще тато готує у вихідні смакоту. Мама ту смакоту їсть, і тому весь тиждень худне. А Стефа не худне – Стефа весь тиждень їсть смакоту, яку готує мама. І тато весь тиждень їсть смакоту, яку готує мама. Тому в тата й авторитет, а в Стефи – авторитетик.

Ще у Стефи є Чакалка. Точніше, не зовсім у Стефи – Чакалка є взагалі. І Стефа її боїться.

Узагалі, Стефа нічого не боїться – лише висоти і стоматолога. Бо саме цього – висоти і стоматолога – боїться тато. Він сам так сказав! Але Чакалку Стефа теж боїться. Бо Чакалка – страшна. Яка – Стефа не знає. Вона ніколи не бачила Чакалку. Але знає, що Чакалка страшна. Особливо та, що з двома або й із трьома хвостами. А якщо вона ще й ходить із чакалятами – то взагалі… Тоді Стефа ховається під ковдерку, міцно-міцно пригортається до тата або мами, а краще одразу до обох, – і засинає…

2.

…Але так бувало не завжди.

Одного разу Стефа розсердилася.

У неї тоді був, як іноді каже тато, невдалий день. Точніше, невдалий вечір.

Усе почалося з того, що мама, забираючи Стефу з садочка, не повела її, як завжди, на майданчик. Мамі не було коли – вона перевіряла модулі. Це такі папірці, на яких написано багато-багато слів, але дуже мало розумних. Так каже мама, а вона знає все. Адже мама працює вчителькою вчителів. Це старші дітки, які вчаться на те, щоби вчити діток маленьких. І мама їм задає писати модулі, а вони пишуть дулі. Так каже тато, і Стефа сміється. Але мама не сміється – мама весь вечір викреслює з тих папірців нерозумні слова, і гратися з нею не можна.

Утім, це був лише початок. Бо потім тато прийшов із роботи голодний, як пес, і злий, як пантера. І доки він кого-небудь не перекусить, до нього краще не соватися, лише поцілувати – і все.

Отож, доки тато на кухні когось перекушував, а насправді їв борщик, який невідомо коли встигла приготувати мама, – Стефа думала про пантеру. Вона бачила цю звірину в зоопарку, але та пантера була

зовсім не зла. Певно, тому, що постійно спала. Це через те, – казав тато, – що вона не голодна. Бо і пантері, й людині треба поїсти, щоб подобрішати.

Одначе, навіть подобрішавши, тато зі Стефою не грався. Він увімкнув комп’ютер і сів писати статтю.

– Вибач, доню. У мене сьогодні запарка, – сказав, приголубивши Стефу. – Пограйся з Лізятком.

Запарки у тата були щотижня. Їх вигадували політики. Це такі погані дяді й тьоті, яких показують по телевізору. Чакалки теж погані, але їх не показують. Це тому, що Чакалки не платять копієчку. А політики платять, але їм треба писати статтю. Не буде статті – не буде копієчки, а не буде копієчки –смоктатимемо лапу. Як ведмідь у барлозі. Ведмедеві добре, у нього лапа смачна. А у Стефи не дуже – Стефа пробувала. Краще смоктати цукерку. Але все одно образливо, що тато не грається.

Лізі, одначе, теж було не до ігор. Ліза вчила вірша. Напам’ять. Таке в неї було домашнє завдання.

– Ти чого сюди прийшла, малявко? – огризнулася Ліза, коли Стефа відчинила двері дитячої. – Йди собі! Не заважай!

– Я не малявка! – обурилась, як завжди, Стефа, – я вже у старшій групі і скоро піду до школи…

– Подумаєш! – на сестричку цей аргумент не подіяв. – Ось коли я була у старшій групі, ти ще спала у мами в животику.

– Я не спала. Я буцалася.

– То йди собі буцайся деінде. Мені нема коли.

– А що ти робиш? – Стефі хотілося гратись, а не лаятися.

– Вірша вчу.

– Якого? Про зайчика?

– Це ви, малявки, про різних там зайчиків у садку шепелявите! А в мене тут ого як серйозно. Ось задали аж два вірші, на вибір. Скажи, який мені вибрати:

Росте Антонич, і росте трава,

і зеленіють кучеряві вільхи.

Чи цей:

Антонич був хрущем і жив колись на вишнях,

на вишнях тих, які оспівував Шевченко?

Хоча, чого це я тебе питаю! Ти ж навіть не знаєш, хто такий Шевченко.

– Як це не знаю?! – обурилася Стефа. – Нам про нього в садочку розказували, як він неба шукав. І тато книжечку читав…

– Та не неба він шукав, а стовпів, які небо підпирають. І лише тоді, коли був такою малявкою, як ти.

– А цей… А-ан…тонич – хто? Пташка така?

– Яка пташка?

– Та… на вишнях жив…

– Поет він. Хрущем був.

– Ким?!

– Жуком таким. Травневим.

– Поет був жуком?

– Ага. І жив колись на вишнях.

…І тут Стефа не витримала:

– Ти з мене знущаєшся! Поети не живуть на вишнях! На вишнях живе пташка!

– Ага, пташка-какашка…

– Сама ти какашка! – ображено вигукнула Стефа і кинулася на сестричку з кулаками. – Ти все вигадуєш, щоб тільки зі мною не гратися! І всі вигадують! Усі! Усі! Усі!

Зачувши крики, мама відірвалася від модулів і гукнула:

– Стефо! Не заважай Лізі робити уроки!

– А я буду заважати! Буду! Буду! Буду!

– Хто це там не слухається маму?! – сердито відірвався від комп’ютера тато.

– Я не слухаюся! І не хочу слухатися! І не буду!

Подивовані батьки зайшли у дитячу, але Стефа настільки на всіх образилася, що не хотіла й розмовляти. Вляглася, як Пепі Довгапанчоха, ногами на подушку і, надувши щоки, демонстративно відвернулася до стіни.

Тато завважив, що треба було б іще поскреготіти зубами, – але це не подіяло.

Тоді мама нагадала, що саме по таких неслухняних дітей і приходить уночі Чакалка.

Але Стефі було все одно.

Чакалка – то й Чакалка.

Може, у Чакалки немає модулів і статей.

Може, Чакалка не вчить напам’ять незрозумілі вірші.

Може, з нею можна погратися…

3.

…І тоді прийшла Чакалка.

Тихесенько.

Крадькома.

Серед ночі.

Через балконні двері – тато, коли надворі тепло, їх завжди залишає відчиненими. Не для Чакалки – для свіжого повітря. Але Чакалка цим скористалася.

Навшпиньках – нечутно, мов повітря – пройшла вона повз татове й мамине ліжко, прошмигнула в дитячу й легесенько, мов пір’їнку, перенесла Стефу до свого мішка. Ніхто нічого не чув, і Стефа навіть не прокинулася.

Розплющила очі аж тоді, коли вони були вже в кущах поза домом, і Чакалка взялася перекладати Стефу з меншого мішка у великий, де вже були інші дітки, котрих Чакалці вдалося цієї ночі вполювати.

Дівчачий голос протяжно й жалібно плакав.

Хлопчачий щось сердито вигукував не по нашому й буцався.

Стефа буцнула нізею у відповідь і спросоння забурмотіла:

– І не хочу слухати! І не буду вас слухати! Не буду! Не буду!

– Ось тому я вас і забрала, що ви не хотіли нікого слухати. Тепер мусите слухати мене. І не треба буцатися, бо зв’яжу!

Голос у Чакалки був учительський, скрипучий і неприємний – точнісінько як у чужої вихователькі, котра якось заміняла улюблену Катерину Іванівну і дуже не полюбилася Стефі – настільки, що доки Катерина Іванівна хворіла, Стефа навіть не хотіла ходити в садочок.

Утім, далі Чакалка спробувала говорити трішечки лагідніше, наскільки надавався до того її деренчливий голос:

– І не треба мене боятися, дівчинко, – це вона до тієї дитини, що постійно хникала. – Я вам не яка-небудь костромська Баба Яга, а справжня дипломована Чакалка. Між іншим, кандидат педагогічних наук. І я буду вас перевиховувати.

– А кричати й плакати, – глухо додала по хвилі, зав’язуючи мішок, – можете скільки завгодно. Все одно вас ніхто не почує. Бо мішок у мене звуконепроникний.

Стефа, хоч як це дивно, зовсім не боялася. Не те, щоби зовсім, звичайно, – але майже не боялася.

Насправді, звісно, їй було страшно, і навіть дуже. Але Стефа вчасно згадала, що вона, взагалі, татійка, що вона, тим паче, сміхотунчик, а головне – що нічого страшнішого від висоти і стоматолога на світі нема і бути не може. Як там казав тато? Проблеми вирішуються з усмішкою, а з плачем лише нагромаджуються.

А крім того, Стефі все ще було образливо, що ніхто з нею не погрався. Та й до Чакалки вона сама напросилася – тож нема чого тепер нарікати на долю. Пригода – вона і в Африці пригода, і в Чакалчиному мішку. Отже, доведеться гратися з Чакалкою, доки не набридне. А коли набридне – тоді вона щось неодмінно придумає. І тато, тим паче, придумає – він я-ак прокинеться, я-а-ак побачить, що Стефи нема, я-а-а-ак кинеться навздогін, я-а-а-а-ак улаштує Чакалці веселе життя – не позаздриш їй…

– Ти хто? – запитав хлопчачий голос, що буцався.

– Я Стефа. А ти?

– О! Самі свої! А це я, Сіяр. Я розбив вікно у своїй кімнаті, і ця… зараза… пролізла…

– А чого розбив?

– Як чого! Стріляв!

– І я-а-а лозби-и-ила-а-а… – знову заплакала дівчинка.

– Що розбила?

– Голня-а-а, ма-а-амине улю-у-у-ублене…

– Та це ж Ірця! – радісно вигукнула Стефа.

– Та-а-ак, І-і-і-іла-а-а…

– І що, мама тебе налаяла?

– Ні-і, мама зітхну-у-ула…

– І що?

– А нісьо-о-ого… Я так обла-а-азилась…

– На кого?

– На се-е-е-ебе-е-е…

– Ото клопіт! – здивувався Сіяр. – Образилася! На себе! Та я вам усе, що завгодно, розіб’ю! Як жаль, що мене ця… біда… так зненацька захопила. А мій пістолет і мій кинджал під подушкою залишилися. Та нічого, я їй помщуся! Виберуся з цього мішка – і помщуся!

– А тебе за сцьо? – запитала Стефу Ірця, трохи вже заспокоївшись.

– Та я… сестричку набила.

– Сестлицьку?

– Ага. Вона не хотіла зі мною гратися…

– Та вона ж у тебе велика! – здивувався Сіяр.

– Велика, – підтвердила Стефа. – Їй аж десять років.

– І ти набила?

– Набила!

– Ого!

І Сіяр та Ірця глянули на Стефу з повагою.

Утім, був у мішку ще хтось більший і, певно, трішки старший, але Стефа так і не розібрала, хлопчик то чи дівчинка. Старша дитина спокійнісінько собі спала, час від часу похропуючи і смачно плямкаючи губами.

– А це хто? – запитала Стефа.

– Не знаю, – відповів Сіяр. – Спить собі, мов ніде нічого. Хоч із гармати під вухом стріляй. Оце витримка! Я теж так хочу!

– То й спімо! – запропонувала Стефа. – А що нам заважає? До ранку ця Чакалка нас кудись принесе, і треба буде з нею воювати. А щоб воювати – треба виспатися.

– Що правда, то правда, – підтвердив Сіяр. – Мій тато казав, що в доброго воїна мусить бути міцна рука і гостре око. А яке може бути гостре око, якщо воно зранку злипатиметься? Ні – виспимось, а тоді їй задамо чортів!

– Ага, влаштуємо веселе життя.

І діти невдовзі справді поснули.

А Чакалка все сунула й сунула з важким мішком за плечима.

Уже й місто минула, і село за містом.

Попереду був великий ліс…

4.

…Баба Яга жила в хатинці на курячих ніжках. Це Стефа знала із казки.

Бабай жив у пам’ятнику якомусь лисому дядькові з кепкою в простягнутій руці, довкола якого час від часу водили хороводи старенькі дядьки й тітки з червоними шматами. Про це Стефі розповів тато, коли вони якось проходили мимо того пам’ятника.

Бабаїха так само жила в пам’ятнику – але у величезній потворній тьоті з мечем над схилами Дніпра. Коли Стефа із сестричкою й батьками їздила до ботанічного саду, доводилося проїжджати мимо того пам’ятника – і Стефі там завжди було страшно. Бо перед тією велетенською тьотею стояла така ж велетенська, із басейн завбільшки, тарілка, у якій Бабаїха миє голови неслухняним діткам. Із кусючим милом і щипучим шампунем…

Де жив Чахлик Невмирущий, не знав навіть тато. Здогадувався, одначе, що десь на Печерських пагорбах, де зазвичай водяться політики… Але душа того Чахлика жила в яйці, яйце – в качці, качка – в зайці, заєць – у скрині, скриня – на дереві, дерево – в лісі, а де той ліс – цього Стефа вже й не пам’ятала. Але так писалося в книжечці, яку Стефі читала мама, і тато казав на це, що того лісу просто за деревами не видко.

Змій жив у печері – і щоб його добути, треба було печерувати.

Відьма жила у звичайній людській хаті чи квартирі. Проблема лише в тому, щоб розпізнати, де справжня відьма, а де просто лиха сусідка.

А ось Чакалка жила… у школі.

Так, у справжнісінькій школі, притому лісовій.

Але школа ця далеко не завжди була лісовою. Ще недавно тут було село – та загуло. Молодші попереїжджали до міста, старші – хто теж переїхав на асфальті дні свої коротати, а хто й повмирав, – і про те, що тут колись було село, нагадували тільки покинуті пусткою хати, вже почасти зруйновані дощами, вітром, а найдужче – невблаганним часом, який біжить дуже швидко тоді, коли в хаті ніхто не живе.

І ще – вишні, котрі росли тут особливо рясно, незважаючи на те, що довкола і справді був ліс.

І була, звісно, школа, до якої колись ходило чимало дітлахів – а тепер не ходили навіть звірята. Бо ту школу облюбувала Чакалка.

…А сама Чакалка тим часом спала без задніх ніг.

Нелегке, ой, яке нелегке життя у Чакалки!

Ось лише мішок доволокти з міста аж сюди, до лісу – і то чималого вартує…

Бо ж не вантажником вона все життя працювати хотіла.

З її дипломом…

З її дисертацією…

Ох, що й казати…

Але таки дотягнула. Бо чого не зробиш заради улюбленої педагогічної праці!

Дотягнула, покинула під вишнею, – добре, що хоч розв’язати не забула, бо ще б задихнулися, і пропала б уся її надія на власну зразкову школу, – а тоді ледве допленталася до ліжка і впала на нього, мов підкошена.

Останнє, що вона встигла подумати: а якщо попрокидаються і розбіжаться? Але тут же себе заспокоїла: та куди вони подінуться? Ліс же довкола! Жодної живої душі. Вовки – і ті давно перевелися. Тож нікуди вони, голубчики, не почезнуть – завтра ж і виховувати почну!

Із цим і заснула.

І не снилося їй нічого.

Геть нічого.

Абсолютно нічого.

Так утомилася…

5.

…Стефу розбудив хрущ.

Справжній, живий, із колючими лапками, зовні неприємний і навіть трішечки страшний. Він жив на вишнях, і зовсім не колись, коли Антонич був іще Шевченком або навпаки, – а таки зараз спокійнісінько жив собі на вишнях, які й оспівував своїм бринінням. Коли йому набридло оспівувати, він злетів із вишні й сів Стефі на руку.

Стефа розплющила очі, роздивлялася хруща, слухала, як угорі, у вишнях, гудуть, оспівуючи красу, його родичі, як солодко щебечуть ранкові пташки, як тепле травневе сонечко цілує їй лобик, а вітерець, ледь заплутавшись у волоссячку, лоскоче щічки. Точнісінько як мама чи тато…

А хрущ хоч і страшненький з виду, але добрий. Він навіть казочку розказав би. І пісеньку заспівати вміє. І погратися з ним можна…

– Як га-а-арно-о! – потягнулася Стефа…

І раптом – ой! – різко підвелася.

І все згадала!

Так, її забрала Чакалка.

І справедливо, між іншим!

Тож краса красою, а війна за розкладом.

Бо тепер за своє щастя треба повоювати.

А щастя – це все так само: і сонечко, і вітерець, і хрущі (хай навіть і з Антоничем), – але щоб тато, мама й сестричка були поруч.

І нічого, що вони не завжди можуть зі Стефою гратися – Стефа з ними теж, між іншим, не завжди гратися може, у Стефи теж бувають серйозні справи, які ніхто, крім неї, не може вирішити…

<>…Тут хтось тихенько торкнувся Стефиної руки, і хрущ, обурено зиркнувши, – чого, мовляв, заважаєш мені повзати, де я сам хочу, – злетів назад у свої вишневі висі.

– Цс-с-с! – то був Сіяр. – Я вже сходив на розвідку. Чакалка спить у школі і в ус не дме.

– Як бегемот?

– Ні, як Чакалка. Я двері підпер якимось дрюком – не скоро вибереться. Треба звідси тікати.

Тут мішок раптом заворушився, і з нього зринула скуйовджена голова, волосся – їжачком.

– О! Привіт, малявки! Що ви тут робите? І… І де це ми?

Кумедне створіння у джинсах зі шлейками й у футболці з написом "Школа не вовк, у ліс не втече", – одразу й не розбереш, чи то дівчинка, чи хлопчик, – зринуло з мішка, понишпорило в кишенях, дістало окуляри, хвацько нап’ялило собі на носа і з подивом зароззиралося довкола.

– Які ми тобі малявки! – обурилася Стефа. – Ми діти. І нас забрала Чакалка!

– Що-о-о?! – Очі створіння стали великими й круглими, і в них крізь скельця зблиснув хвацький хижий вогник. – Таки забрала? Ой, як класно! У мене буде пригода, а в мами шок!

6.

…Тікати від Чакалки виявилося навіть дуже весело. Особливо з Ориною.

Так-так, кумедне окуляристе створіння із зачіскою-їжачком виявилося саме Ориною – найбільшою розбишакою на всю школу, де вчилася Стефина сестричка Ліза.

Саме від Лізи Стефа наслухалася про Орину чимало цікавущого. І про те, як вона організувала піратські бої п’ятого "А" з п’ятим "Б", узявши на абордаж кабінет географії, від чого найдужче постраждав портрет великого українського мореплавця Миколи Миклухо-Маклая. Він висів над класною дошкою, а в розпал побоїща звалився на голову зубрилці-старості, котра намагалася стримати нападників погрозою не дати нікому нічого списати до кінця життя. Що ж, старий морський вовк за своє сповнене справжніх, а не списаних пригод життя набачився чимало різноманітних тубільців, – але з такими, які увірвалися тоді до класу, йому не доводилося стикатися навіть на островах Океанії…

Розповідала Ліза й про те, до яких витівок додумувалася Орина вдома – про це теж гуділа вся школа. Одного разу, коли було дуже спекотно, вона вирішила перетворити всі свої штани на шорти – і, озброївшись ножицями, за п’ять хвилин із усім упоралася. Оскільки дідусеві, звісно, спекотно було так само, а дідуся Орина дуже любила – вона вирішила допомогти і йому. Отож, не відкладаючи, вкоротила вище колін і всі дідусеві штани, включно з вихідними до костюма. Оскільки і мама, й тато, й дідусь тоді були на роботі, а бабуся саме вийшла до магазину – ніхто їй не завадив зреалізувати ці добрі наміри. Зате, повернувшись додому, всі були дуже втішені Ориниою турботою…

Звісно, знала Стефа й про знамениту Оринину футболку з написом "Школа не вовк, у ліс не втече", який так дратував учителів. Оскільки діти ще не вміли читати, Орина прочитала їм цей напис сама, і видно було, як вона ним пишається.

– Я з цього приводу навіть віршика склала:

Ліпше я в лікарні полежу,

ніж до школи походжу!

– Це коли я торік хотіла собі гніздо на дереві звити, щоб жити з пташками, – розповідала Орина. – Я вже мало літати не навчилася. Ще трішки – і полетіла б… Але не склалося: впала з дерева, зламала руку і цілий тиждень у лікарні пролежала. Краса! Нічого робити не треба, уроків готувати не треба, їсти-пити принесуть і під ніс тицьнуть, а ти собі лежи-иш – і мрі-ієш, лежи-иш – і мрі-ієш…

– Але з воно, певно, болясе, коли луку зламаєс, – злякано прошепотіла Ірця.

– Ет, пусте! – бравувала на це вголос Орина, хоча й виразно скривилася. Утім, таки зізналася:

– Боляче, звісно. І навіть дуже! Зате потім – лежи-иш – і мрі-ієш, лежи-иш – і мрі-ієш… Супер!

Отака була Орина!

І тікати від Чакалки з нею, ясна річ, було направду весело.

Тим паче, що Чакалка, хоч і кандидат педагогічних наук, виявилася передбачливою і кожній дитині захопила взуття. Звісно – босяка по лісу далеко не забіжиш, ноги поколеш, зате взутим – будь ласка!

Іра й Стефа були в босоніжках, Сіяр – у кросівках, зате Орині Чакалка встигла прихопити лише шльопанці. Із тими шльопанцями й було відтак найбільше смішок.

Але, щоб тікати, спершу треба було вирішити, куди саме. Адже несла їх Чакалка уночі в цупкому мішку, до того ж, сплячих. І, звісно, ніхто й гадки не мав, у який бік іти, щоб потрапити до міста. А жодної стежки, не кажучи вже про дорогу, не було й близько. Колись, певно, були, але давно позаростали, тож годі було що-небудь збагнути.

Сіяр спробував пошукати, де прим’ята трава і збита роса – адже там, де пройшла з мішком Чакалка, мусив залишитися хоч якийсь слід. Утім, нічого в нього не вийшло – сонечко давно висушило росу, вітерець порозправляв стеблинки трави, а дощу не було вже давненько, отже, калюжі, в якій міг би знайтися випадковий відбиток Чакалчиної ноги, давно пересохли і юним слідопитам ні про що оповісти не могли.

Діти засумувати.

– Тю! Знайшли чим перейматися! – раптом сказала Орина. – Головне – йти вперед і нікуди не звертати. Тоді обов’язково кудись – а вийдемо.

На тому й порішили.

Але який саме напрямок обрати? Куди йти?

– А отуди! – не розгубилася Орина, махнувши рукою навмання.

Туди й пішли.

Та невдовзі з’ясувалося, що йти прямо, нікуди не звертаючи, ой як непросто!

На шляху весь час зринали як не чагарник, крізь який доводилося продиратися, то глибокі яри, в які випадало спершу скочуватись, а тоді брати протилежний берег приступом.

А стареньке зарослe чи то озерце, чи ставок виявилося просто-таки нездоланною перепоною. Орина сунулася було вперед, спробувавши здолати озерце вбрід, але тут же потонула в намулі по коліна й заледве вичовпала, втопивши окуляри. Їх, утім, швидко дістали, зате шльопанці залишилися на дні…

– Маєш тобі! Там, певно, акула живе, ото вона мої шльопанці й облюбувала, – похнюпилася Орина.

Ірця аж заплакала з досади:

– І як же ти тепел ходитимес? Ноги зіб’є-є-єс, і ми далеко не забізимо-о-о…

Лише Стефа не розгубилася:

– Мій тато каже, що коли вже гуска може вийти сухою з води, то людина тим паче. Треба лише подумати – і завжди щось придумаєш.

– О! Придумав! – гукнув на це Сіяр і кинувся до найближчого куща ліщини.

Доки він виламував клюку – палицю з гачком на кінці, доки обмацував нею дно, доки зумів зачепити шльопанці й повитягати їх на берег, минуло добрих півгодини. Орина старанно обмила їх від намулу, урочисто взула й поважно промовила:

– Одна голова добре, а чотири – краще. Ось чому чотириголові змії були такими мудрими!

– Ага, – відгукнулася Стефа. – Вони ще й крилатими були. А якби ти тоді не зламала руку й таки навчилася літати – ми б уже давно додому втрапили.

Одначе обійшли озеро й пішли далі, розважаючись тим, що гуртом склали віршика про Оринину пригоду:

Жила собі в озері голодна акула

і Оринині шльопанці проковтнула.

Довго плакала Орина сльозами гіркими:

– Щоб ти подавилась, акуло, шльопанцями моїми!

Аж тут прийшов Сіяр і надавав акулі копанців –

і виплюнула акула Оринині шльопанці.

Віршик дітям страшенно сподобався. Орина так реготала, що забула навіть образитися на "гіркі сльози".

Утім, згадка про голодну акулу, котра не погребувала навіть брудними затоптаними шльопанцями, пробудила справжнісінький звірячий апетит. Діти раптом згадали, що відучора й ріски в роті не мали.

– Я б теж, – сказав Сіяр, – чимось поживився. Хіба би твої шльопанці були зі свинини…

– А сцьо не так зі свининою? – здивувалася Іра.

– Я ж мусульманин, а мусульмани свинини не їдять.

– Чому?

– Аллах забороняє. Я ж пуштун.

– Тю! – здивувалася Орина. – Я теж пустунка, і мені теж усе забороняють. Та хіба я на це зважаю!

– Ти собі можеш бути хоч сто разів пустункою, – образився Сіяр, – а я не пустун. Я пуштун! – гордо мовив він, випнувши груди.

– Як це?

– А так! Ти – українка, і твоя Батьківщина – Україна. А я – пуштун, і моя Батьківщина – Афганістан! Зрозуміло?

– Зрозумі-і-ілo, – хором протягли діти.

– У нас там велика війна, в Афганістані. Багато людей убили. І моїх рідних теж багато вбили. І ми мусили тікати сюди, в Україну, щоб і нас не повбивали. Ось. А Бога у нас звуть Аллах. І він усе одно забороняє нам їсти свинину, хоч би де ми були – в Україні чи в Афганістані.

– Чому?

– Бо свиня – нечиста тварина. Вона в калюжі спить.

– Суворий у вас Бог. Свинина ж така смачна… Але наш теж суворий, – сказала на це Орина. – Мені він, приміром, забороняє по церкві бігати й тупотіти.

– Як це? – здивувався вже Сіяр.

– А так. Я оце недавно до сповіді ходила. Священик усі гріхи в мене випитував, і я розказувала. Бага-а-ато розказувала – як батьків не слухалася, що розбила, де нашкодила. Розповіла – а він і питає: "Усе?". "Так, – кажу, – все нібито". А він мені суворо так каже: "А хто по церкві щонеділі бігає й тупотить?!"

– Так це тобі священик забороняє, щоб ти людям із Богом розмовляти не заважала, – мовила Стефа. – Мої батьки теж, коли моляться перед сном, просять не галасувати. Бог любить, щоби з ним у тиші спілкувалися. І щоб капостей не робили, бо Чакалка забере. Але Бог добрий, він нам допоможе. І нагодує. Треба лише попросити. У тиші.

– Ага. І Аллах добрий. І Аллах нагодує.

І діти пішли далі мовчки, кожне думаючи про своє.

А невдовзі вийшли на галявину, де росло багато щавлю.

Наїдок із нього, звичайно, не дуже – але голод угамували…

7.

– І хто так тікає?!

Чакалка постала перед ними руки-в-боки. У всій, як то кажуть, красі…

Зринула, немов нізвідки. Бо ж перед тим дітлахи, поївши щавлю й пожвавішавши, – де й поділися втома і смуток, – помчали наввипередки за перелісок. А там, поборюкавшись і нареготавшись усмак, надибали припадком на стежинку, – ледве, щоправда, помітну серед ріденького

лісового бур’янцю, але все-таки стежину, яка кудись та вела, – і пішли собі зі смішками й жартами тією стежиною навмання, і вже не зважали на те, де "прямо", а де "криво", – і ось, маєш тобі…

– І хто так тікає?! Ні, хто так тікає, скажіть мені! Ви бодай уявляєте собі, що це таке – втекти від Чакалки? Та ще й лісом! Ха-ха-ха!

Школа була зовсім близько, рукою подати, і стежка, виявляється, вела саме туди – назад до школи! І Чакалка стояла на цій стежці руки-в-боки, накокоїжена, скуйовджена, із трохи пом’ятим іще зо сну обличчям, але гострими-гострими, як у шуліки, очима, в яких тепер вистрибували вже не коричневі біси тривоги, а лишень руді бісенята радості.

– Ха-ха-ха! Наївні! Хотіли мене зачинити? Гадали, я через вікно не виберуся? Ха-ха-ха!

Дітлахів мов хто зверху мокрим рядном накрив.

– Ні, вам треба учитись, учитись і ще раз учитись! Так казав сам Великий Бабай. У нас у школі Чакалок навіть таке гасло на стіні висіло, якраз під портретом Великого Бабая. Треба буде й собі схоже зробити. Але поки що – гайда обідати! А після обіду – одразу в клас! Ми й так півдня проваландалися…

– Хто валандався, а хто й сопів без задніх лап, – огризнулася Орина, але все ж похнюплено потюпала вслід за Чакалкою. За нею, хлипаючи, потягнулася Ірця, а вже тоді – зціпивши зуби – Стефа з Сіяром.

Це був провал.

Цілковитий.

Абсолютний.

Але не остаточний.

Ні, дале-е-еко не остаточний!

– Ми ще їй покажемо, де раки зимують! – прошепотіла Стефа, стиснувши кулачки.

– Покажемо! – погодився Сіяр. А по хвилі запитав:

– Де ж вони зимують?

– А ти не знаєш?

– Ні! Це ж ти казала…

– І я не знаю, – зітхнула Стефа. – Скільки не просила тата показати, а він лише усміхався. Та нічого… Коли покажемо, тоді й самі дізнаємося.

– Ага…

Тим часом, у шкільній їдальні на дітей чекав справжній сюрприз. На обід були сухарики й чіпси, кока-кола у великих пластикових пляшках, а ще батончики "Снікерс", "Баунті" й "Віспа". Якраз те, що вони найдужче любили! І те, що їм батьки дозволяли хіба зрідка і з великою неохотою. Тож діти буквально накинулися на ласощі. Лише Ірця, все ще трохи хлипаючи, застерегла:

– Ви обе-е-лезно! Віспа – се така хворо-о-ба…

– Ага! – підхопила Орина. – Є ще кашлюк, кір і скарлатина. Краса! І всі – шоколадні батончики. Ням-ням! Наїмося і похворіємо Чакалці на зло. Ми будемо лежати і балуватись, а в Чакалки буде інфаркт!

– А що таке цей… інфакт? – запитав Сіяр.

– Хвороба така.

– Ні, – вирішив він. – Це недобре. Тоді і ми захворіємо, і Чакалка захворіє. І ніякої від цього не буде користі. Не школа, а лазарет.

– Коли ми захворіємо, то балуватися не будемо. Тоді не хочеться балуватися, – печально мовила на це Стефа.

– Але їсти все одно хочеться, – додала по хвилі, запиваючи жменю сухариків із сьомгою добрячим ковтком кока-коли прямо з пляшки. Адже келишків у Чакалчиній їдальні не було, навіть одноразових. Хороших манер у цій школі, певно, не вчили…

8.

– Сідай, Сіяре, за парту.

Сіяр сів на парту, демонстративно повернувшись до Чакалки спиною, і звісив ноги на стілець.

– Ні, Сіяре, ти ЗА парту сідай! – дещо розгублено скрикнула Чакалка.

Вона дуже хвилювалася – це був її перший у житті урок, і їй дуже хотілося провести його якнайкраще. За Чакалячими, звісно, мірками…

Сіяр із неохотою всівся на стілець, але ноги, схрестивши, виставив на парту – як справжнісінький американець.

Чакалка ще дужче розгубилася, але опанувала себе й вирішила не звертати уваги. Вона стала наперед класної дошки, склала руки на грудях, глибоко вдихнула і – урочисто почала:

– Ану розкажіть мені, як ви втікали!

Діти глянули на неї з подивом.

У класі зависла гнітюча тиша. Навіть Сіяр прибрав ноги з парти – раз тому, що він таки не американець, і сидіти йому так було незручно; а крім того, надто вже підозрілим виявився такий початок…

– Тікали, то й тікали! – нарешті знайшлася Орина. – Вам що до того?

– А ви все ж розкажіть, – хитренько так примруживши, наполягала Чакалка.

– Прямо тікали! – люто блиснувши чорними оченятами, скрикнув нарешті Сіяр. – Усе прямо і прямо! А вийшло криво…

– Звісно, що так. Але на що ви орієнтувалися, щоб було прямо?

– На око!

– Зрозуміло.

– Що вам зрозуміло?! – геть уже розсердився Сіяр. – Знущаєтеся, що перший раз не вийшло? Не хвилюйтеся: вийде другий, а ні – то третій, четвертий… Ми все одно втечемо! Все одно!

– А не втечете! – Чакалка була вже спокійна і певна себе. Вона дивилася на дітей з такою глузливою хитринкою, ніби знала щось дуже-дуже важливе, і її аж розпирало цим поділитися. – Не втечете, бо не захочете!

– Захо-о-осємо-о-о, – не витримала нарешті Ірця, в якої оченята вже давно були на мокрому місці.

– Ні, не захочете, любі мої! Навіть тоді, коли знатимете, як орієнтуватися в лісі. Адже для того, щоб утекти, треба знати, куди тікати. Ви знали?

– Ні-і-і, – хором видихнули діти.

– А куди ж ви тікали?

– Пря-а-амо…

– А треба тікати не просто прямо, а в якомусь певному напрямку, в якусь сторону світу. Сторін світу є чотири: північ, південь, захід і схід. Ви про це чули?

– Чу-ули…

– Щоб визначити, куди йти, найкраще орієнтуватися за компасом. Ви маєте компас?

– Ні-і-і…

– Ото ж бо! Але це не страшно. Бо коли нема компаса, можна орієнтуватися за зірками. Ви бачили зірки, коли йшли?

– Ні-і-і…

– Звісно. Бо був день, а зірки видно лише вночі. Але й удень можна орієнтуватися. Скажімо, за сонцем. Звідки вставало сонце?

– Зві-і-ідти, – показали діти.

– Правильно. Щоб орієнтуватися за сонцем, треба стати так, щоби вранішнє сонце було вам по праву руку. Тоді обличчям ви стоятимете на

північ, праворуч буде схід, ліворуч – захід, а за спиною – південь. А ще можна орієнтуватися за деревами. На стовбурах старих дерев часто росте мох – бачили?

– Ба-а-ачили…

– Отож, найгустіше він росте саме з північного боку. А ще…

– Тю! Маєш тобі! – не витримала раптом Орина. – Я гадала, що потраплю у справжню пригоду, а потрапила в банальну школу! – і вона сердито блимнула окулярами й ображено випнула груди, де красувався на футболці знаменитий напис.

І всі розсміялися.

– Пані Чакалко, – чемно запитала відтак Стефа, – а навіщо ви нам усе це розказуєте? Хочете, щоб ми таки втекли? Тоді просто виведіть нас звідси – та й по всьому.

– Ні, я не хочу, щоб ви втекли. І розказую це тому, що певна: дізнавшись, навіщо ви тут, ніхто з вас нікуди тікати не захоче!

– А… чому? – діти були геть заскочені.

– Ви ж неслухняні, правда?

– Пра-а-авда!

– Ось! А чому Чакалка забирає саме неслухняних дітей – ви ніколи над цим не задумувалися?

– Сцьоб злобити слухняними, – припустила Ірця.

– Ото ще! – обурено фиркнула на це Чакалка. – Ні, слухняні діти мені й близько не потрібні. Слухняні діти потрібні їхнім батькам. А мені потрібні саме вередуни, шкодники, розбишаки, пустуни… Знаєте, навіщо?

– Наві-і-іщо?

– Бо лише з таких дітей можуть вирости справжні Чакалки і Бабаї! Треба лише їх трішечки спрямувати в потрібне русло. Тому ми їх і забираємо вночі від батьків. Батькам такі діти все одно не потрібні – з ними лише клопіт, морока. І ми, Чакалки і Бабаї, робимо дуже добру справу – позбавляємо батьків таких дітей! Ми забираємо їх у спеціальні школи і виховуємо так, щоб вони проявляли й розвивали всі свої шкідницькі здібності. І діти ніколи не тікають із Чакалячих і Бабаячих шкіл, бо тут їм дозволяється все те, що заборонено вдома. Хлопчики тут можуть робити рогатки й плювачки, стріляти з них у що заманеться, дерти пташині гнізда, смикати дівчаток за коси, мучити тварин, навіть справжню зброю їм дозволяється мати! А дівчатка можуть скільки завгодно користуватися косметикою, фарбувати волосся, вдягати, що заманеться, кусати й дряпати одна одну, битися з хлопчиками. Тут можна хоч цілу ніч дивитися телевізор, причому всі дорослі програми. Тут можна все! І їсти можна те, що вам забороняють удома. І пити. І спати, де вам заманеться, або не спати взагалі. І зуби не чистити. І ноги хоч місяць не мити. І що завгодно… Тому неслухняні діти звідси не тікають ніколи! Я ось іще кілька разів сходжу до міста і принесу вам компанію, – а тоді й почнемо справжні уроки…

9.

– Ха-ха! Ти, Сіяре, був, як Івасик Телесик. Сідай, Івасику Телесику, на лопатку. Ні, ти не ручку клади, ти весь сідай. А як це весь сідай? Та попою, як же іще! Ха-ха-ха!

Смачно хрумкаючи чіпсами, Орина по-турецьки сиділа увечері перед телевізором і веселилася:

– Так ото і з тобою! Сідай, Сіярику-Телесику, за парту. Ні, ти не НА парту, а ЗА парту сідай. Сміхота!

Сіяр зосереджено майстрував рогатку знайденим у їдальні ножиком і не реагував. Ірця вже спала, згорнувшись калачиком у куточку ліжка. Уві сні вона все ще схлипувала і час від часу кликала маму. А Стефа лежала на своєму ліжку поверх покривала, не роздягнувшись, і думала. Довго думала…

– А й справді! – раптом підхопилась вона, зачувши Оринині жарти. – Як же я раніше не здогадалася!

– Про що? – здивовано підвів очі Сіяр.

– Про казку!

– Яку ще казку?

– Ти бачив, як Чакалка хвилювалася, коли ти той… як Івасик Телесик…

– Ніякий я не Телесик! Я Сіяр-завойовник! Вона сказала, що я можу мати тут справжню зброю – і я її матиму. Але спершу зроблю цю рогатку і вцілю Чакалці в око!

– Ха-ха-ха! – веселилася й далі Орина. – У неї, певно, теж рогатка є, і не одна. І вона тобі теж кудись уцілить. О, я знаю куди! У болюче місце!

– Не чіпай мого болючого місця! – спаленів Сіяр і пожбурив в Орину цурпалком, із якого вирізав свою рогатку. Але Орина легко перехопила

деревинку і з реготом пожбурила назад, а тоді взялася жбурляти всім, що під руку втрапляло, примовляючи:

– Івасику Телесику, приплинь-приплинь до бережка. Дам тобі чіпсів, дам тобі фанти…

– Та досить вам! – щодуху рявкнула Стефа. – Набалуєтеся ще! Ви не зрозуміли, про що я кажу. Про казку!

– Тобі казочки захотілося? Тобі мамка її на ніч розказує, щоб доця спокійненько заснула? – єхидно запитала Орина.

– Розказує, – спокійно відповіла на це Стефа. – І мамка, і татко. Тому я це й зрозуміла!

– Та кажи вже нарешті, що ти зрозуміла! – обпекли дівчинку колючі Сіярові оченята.

– Чакалка – вона хто? Казка! Чому вона так спокійнісінько розказує нам, як втікати від неї по лісу? Бо це – правда, а казці правда нічим не загрожує. Із казкою можна боротися тільки так, як борються в казках!

– Себто, мені треба витесати не рогатку, а чарівний меч? – здогадався Сіяр.

– Ха-ха! Чарівного кізяка тобі треба витесати, нагодувати ним Чакалку, і вона розсиплеться на дрібні шматочки. А ті шматочки вітер рознесе по світу, і з них на полях будяки повиростають… – Орина аж окуляри з носа струсила, так її це насмішило. – Не меліть дурниць, малявки! Втекти від Чакалки нам не вдасться. Та й не хочеться, правду кажучи. Як ви не розумієте: це ж пригода! Справжня пригода! У мене такої ніколи в житті не було. І, може, ніколи й не буде більше. То хіба я випущу з рук такий шанс? Та нізащо в світі! Ні, я залишаюся тут, повчуся

в Чакалячій школі, стану справжньою Чакалкою, а тоді повернуся додому – і в мами буде шок!

– А ти теж хочеш залишитися, Сіяре? – здивувалася Стефа.

– Я ненадовго. Доки не роздобуду справжньої зброї. А тоді я їй покажу, де раки…

– То й залишайтеся! – Стефа грьопнула дверима і пішла в ніч…

10.

…У лісі було страшно. Дуже страшно. Може, навіть страшніше, ніж у Чакалки.

А у лісі скрізь вовки,

І ведмеді, і лисиці,

І ворони, і граки,

І розбійниці-синиці, –

мимоволі пригадався Стефі віршик Олександра Олеся, який вони вчили разом із мамою ще на новорічний ранок у садочку, де Стефа конче хотіла бути не сніжинкою, як усі інші дівчатка, а – зайчиком. І дарма, що зайчиками там мали були самі лише хлопчики…

"І чому синиці – розбійниці? Чому зайчик їх мусить аж так лякатися? Вони ж такі милі пташки… Хоча тут синиць і не чути. А вовків, казала Чакалка, в цьому лісі нібито нема. Але що ж воно тоді так страшно завиває й пугоче? Певно, хтось таки тут є злий. Може, навіть зліший від Чакалки", – думала Стефа, ідучи, куди очі ведуть. Сонечко встане ще не

скоро, щоби можна було зорієнтуватися, де схід, а де північ. У лісі темно, хоч в око стрель, отже, з котрого боку мох на деревах – усе одно не розбереш. Зірок, щоправда, висипало на небі стільки, що треба вміти лічити не те що до десяти, а до безконечності, – проте як орієнтуватися по зірках, Чакалка так і не пояснила. Тому доводилося йти навмання й повільно, старанно долаючи страх і пильно дивлячись під ноги, щоб не перечепитися. Стефа дуже швидко втомилася, і вийшовши на якусь галявинку, вирішила присісти під деревом і перепочити.

– Треба подумати, – сказала сама до себе вголос, щоб не було так страшно. – Треба подумати.

Спершу думалося образливе. Про Ірцю, яка так невчасно заснула… Хоча Ірця – плаксійка, що з неї візьмеш? Вона все одно на вулицю в таку пору і носа б не виказала. А якби й виказала, то тільки те б і робила, що хникала і кликала маму. Її, до речі, з садочка весь час тільки мама й забирає, ще бабуся іноді, а тато – ніколи. Ірця казала, що її тато – капітан великого-великого корабля, і він плаває далеко-далеко в морі. Так далеко, що Ірця його, може, ніколи й не бачила… А якщо тато далеко, хто їй тоді розкаже, що боятися в цьому світі можна лише висоти і стоматолога?..

Ще образливіше думалося про Орину. Це ж треба, яке цабе! Найвередливіша дівчинка в школі. Чакалкою вона, бачте, стати надумала! Сподобалося їй, бачте! А такою прикольною, такою класною спершу здавалася… Ох, ці старші дітки! З ними сама морока… Як із моєю Лізою…

Але найобразливіше думалося про Сіяра. Вічно цим хлопчикам лише зброя на умі! Їм хоч кіл на голові теши, але дай за пістолетика потриматися! А коли ще й пульнути – то вже більшого щастя їм у житті й не треба!

Хоча… тато теж хлопчик, а пістолета в нього нема. І він нібито ніколи до пістолетів особливої любові не виказував. Але це, певно, тому, що він уже дорослий і в нього свої іграшки – той же комп’ютер. Та й це ні, тато на комп’ютері копієчку заробляє, а грається тільки Ліза. Тато зі мною грається, як тільки копієчку заробить…

Ні, вже вона не ображалася на тата. І на маму з її модулями не ображалася. І навіть на Лізу. Бо бувають ситуації, коли не до того, щоб гратися. Складні ситуації. Ох, якби хтось із них був зараз тут і підказав Стефі, що робити…

…І раптом їй на руку різко опустилося щось холодне й дряпуче.

– Ой!

Розбійниці-синиці?

Ні, це всього лише хрущ! Слабке місячне світло не могло пробитися крізь густу крону дерев у лісі, – але тут, на галявині, воно давало змогу виразно бачити цього на перший погляд страшного, але насправді такого милого, такого доброго жука.

Антонич був хрущем і жив колись на вишнях,

на вишнях тих, які оспівував Шевченко…

Може, це той хрущ із вірша, якого вчила Ліза, – хрущ, яким був той дивний, той таємничий Антонич, – випурхнув тепер із Лізиного підручника і прийшов Стефі на допомогу?

– Хрущику-хрущику, тебе Лізонька прислала, так? – погладила його дівчинка тремтячими пальцями. – Підкажи, що мені робити? Як мені від злої Чакалки втекти? Вона ж і мене на Чакалку перетворити хоче… Он уже Орину майже перетворила. І Сіяр теж уже трішечки Бабай, бо

свободу на пістолет проміняв. А я не хочу, хрущику! Я додому хочу! До татка, до мамусі, до Лізоньки… Допоможи…

Хрущ поворушив лапками, легенько полоскотав за руку, а тоді схитнув головою, мовби погодившись, і стрімко полетів угору – до високої ялини, що росла на самому краю галявини – за нею вже починався ліс.

Стефа підбігла за ним, упевнилася, що він і справді полетів кудись на вершечок тієї ялини, і раптом застрибала з радості:

– Ура! Ура! Ура! Дякую тобі, хрущику! Я тепер знаю, що робити!

11.

…Лізти вгору було страшно.

Дуже страшно!

Значно страшніше, ніж у Чакалки.

Страшніше навіть, ніж іти самій серед ночі до темного лісу.

Воно й не дивно – висоти навіть тато боїться…

– Якби вдень, то було б іще страшніше, – втішала себе вголос, щоби хоч трішечки менше боятися. – Вдень далеко видно, і коли глянути вниз, паморочиться голова. А зараз видно лише гілки під ногами, та й то ледь-ледь.

Гілок на ялині росло багато, і всі дуже близько одна до одної, так що лізли було зовсім легко – майже як по драбинці.

– Де ти, мій хрущику? Я вже близько… Я ще трішечки… Ось іще, як білочка, з гілочки на гілочку – і все…

Угорі було красиво.

Дуже красиво!

Стефі аж дух перехопило!

Просвітлене місяцем небо, всіяне зорями, скидалося на велетенську казкову країну, де живуть білесенькі гуси-лебеді й добрі чарівники.

На сході вже ледь прозирали перші зайчики. Ще несміливі, ще зовсім тендітні, вони тулилися теплими вусиками до зірок і, здавалося, щось їм муркотіли, наче кошенята.

І довкола ледь-ледь погойдувалися на легесенькому вітерці теплі хвилі нічного лісу. Хвилі, по яких пливти б і пливти… Аж додому…

Хрущика ніде не було, але Стефа вирішила, що його просто не видно серед гілок. А насправді він тут, бо де б йому ще бути – його ж прислала сестричка!

Раптом звідкись ізнизу почулися чиїсь важкі захекані кроки. Спершу ледь чутні, а тоді все голосніші й голосніші. На галявину висунула темна постать, важко несучи на плечах величезний мішок.

– Ой! – скрикнула Стефа, і її сердечко забилося голосно-голосно. На весь ліс…

Це була Чакалка!

Певно, вже встигла сходити до міста, і тепер несе нам компанію…

Чакалка дочапала до ялини; важко, але обережно поставила на землю свій звуконепроникний мішок, сіла поруч, притулилася спиною до стовбура і… заплакала.

Вона плакала довго й так гірко, що Стефі стало не по собі. Вона – гілочка по гілочці – почала помаленьку підбиратися вниз. Плачучи, Чакалка щось бурмотіла собі під ніс, але тут, угорі, це було не розчути, – а Стефі дуже захотілося знати, яке ж таке горе сталося в Чакалки, що змушує її аж так гірко плакати.

"Хоч вона й Чакалка, – думала собі, – а все таки жива істота. І, видно, нещасна. Жаль її. Може, втішу хоч чимось…"

Хруснула під ніжкою суха гілочка і полетіла вниз, але Чакалка навіть не зреагувала.

"Певно, справді біда", – подумала на це Стефа і почала підбиратися ще ближче.

– І чого ти там шукала? – запитала раптом Чакалка охриплим від плачу голосом. – Гадаєш, легко мені вас як не з-під руїн, то з дерев визбирувати?

– Із-під яких руїн? – здивувалася Стефа.

– Із-під тих, які твої друзяки сотворили.

– А що з ними? – захвилювалася дівчинка.

– Та що їм станеться! – махнула рукою Чакалка. – Он-о сплять без задніх ніг.

Стефа про всяк випадок зупинилася. Може, виманює?

Присіла на товсту гілку й, вичікувально уп’ялася очима в свою згорьовану кривдницю.

– Ой, біда мені з вами, – приповідала тим часом Чакалка, і далі схлипуючи. – Це ж треба було аж таких неслухняних дітей набрати, що під ними й світ валиться!

– Та що ж вони такого натворили?

– Ти коли пішла, вони знайшли в холодильнику моє пиво. А по телевізору якраз показували фільм про те, як тубільці на островах Океанії зустрічали Миклухо-Маклая… Ой, горе мені! – запричитала з новою силою Чакалка, обливаючись гіркими сльозами. – Нема-а-а-ає в мене більше своєї школи… Її й так шашіль побив за стільки років, доки там діти не вчилися. А тут іще й ці – тубільці! І нічо-о-о-ого в мене більше нема-а-ає…

– Та не побивайтеся ви так! – заходилася розраджувати її Стефа. – Мій тато каже, що проблеми вирішуються з усмішкою, а з плачем лише нагромаджуються. Подумаєш, школу розвалили… Ви ж самі того хотіли! Ви ж самі казали, що тут усе можна, навіть справжню зброю мати. А що може бути миліше для шкодливої дитини, як розвалити школу! Ось моя сестричка про це тільки й мріє…

– Ага, мріє… Я, може, теж мріяла… Я, може, все життя мріяла хорошою вчителькою стати. А мені всі казали: чого ти в школі не бачила? Лобуряк? Пиши дисертацію. Із педагогіки! І я написа-а-а-ала… А старенький професор, коли прочитав мою дисертацію, знаєш, що мені сказав?

– Що?

– Що мене до дітей і на гарматний постріл допускати не можна! Ось і нака-а-аркав… Нема-а-ає в мене більше школи, – і Чакалка заридала ще дужче.

Стефа була геть заскочена. Адже її мама, як ми знаємо, була вчителькою вчителів, і нерідко студенти в неї, замість писати модулі, писали дулі! То, може, з таких студентів якраз і виходять Чакалки, яких до дітей не можна й та той… гарматний постріл?..

Певно, що так!

– Ні! Досить! – побивалася й далі Чакалка. – Ось повідношу цих тубільців, звідки взяла, – хай із ними батьки морочаться, – а сама покину все й піду у двірники! Хоч якась із мене користь буде…

– А чому у двірники? – щиро здивувалася Стефа. – Ви ж так цікаво розказували про те, як орієнтуватися в лісі! Може, вам краще цього діток навчати? У справжній школі, а не тут, серед лісу&hellip

– Ти гадаєш? – Чакалка замислилася.

– Звісно! Це ж так захоплююче! А звідки ви, до речі, знаєте, що в цьому лісі вовків нема?

– Та ж зі слідів. Ох, як же я намучилася, доки цю школу знайшла… Усі ліси довкола обнишпорила. Знаю, де які звірі водяться, птахи, комахи, де які дерева, кущі ростуть…

– Ось бачите! І діткам із вами було б цікаво на справжніх уроках.

– Що ж… Може, й твоя правда… – уперше усміхнулася Чакалка. А відтак запитала:

– Чого ж ти на ялину видерлася?

– Бо ви – казка. Коли мене вами лякали, я уявляла вас із трьома хвостами. Та хоч у вас жодного хвоста нема – а ви все одно казка. Ось я й подумала, що казку тільки по-казковому подолати можна. Вилізти на високе-превисоке дерево і чекати, коли гуси-лебеді летітимуть. А я тоді попрошу: "Гуси-гуси-гусенята, візьміть мене на крилята!" А вони скажуть: "Нехай тебе задні візьмуть". А тоді прийдете ви і гризтимете ялину…

– Що ти! Я нічого не гризтиму – в мене зуби болять.

– Дуже?

– Дуже!

– Тоді вам треба до стоматолога.

– Треба. Але я його боюсь!

– Це нічого. Його навіть тато боїться! Але коли треба – то треба. Я он висоти теж дуже боюся – а на ялину полізла…

– Гаразд. Віднесу вас додому, і піду до стоматолога. А після цього, певно, і до школи не страшно…

– Тільки не треба мене в мішок, – попросила Стефа, злізаючи. – Краще я вам просто на плечі сяду.

– Ох-ох! Гаразд уже…

12.

…Стефу розбудив сонячний зайчик. Він так ніжно танцював їй по щічці, що вона ще трохи поніжилася, перш ніж розплющити оченята.

А тоді раптом згадала все – і різко підвелася!

У сусідньому ліжечку мирно сопіла у сні Лізонька.

Із кімнати батьків чулося розмірене поклацування – тато сидів за комп’ютером і, здавалося, навіть не лягав.

На кухні шкварчала олійка на пательні – сьогодні був не вихідний, тому смакоту готувала мама.

– То що, мені все це наснилося? – вголос здивувалася Стефа.

А тоді глянула на свою футболку, акуратно складену на стільчику поруч, і завмерла: на рукаві сидів хрущ.

Справжній!

Саме той!

Він жив колись на вишнях